

Mittuniversitetet
MID SWEDEN UNIVERSITY

Könsrollernas framställning i barnböcker

Påverkar de barnets val av böcker?

Sanna Backlund

MITTUNIVERSITETET
Avdelningen för humaniora

Huvudområde: Litteraturvetenskap
Högskolepoäng: 15 hp
Termin/år: 7, 2017

Handledare: Eva Nordlinder, eva.nordlinder@miun.se
Examinator: Anders S Johansson
Kurskod/registreringsnummer: LI011A
Utbildningsprogram: Grundlärare F-3, 240 hp

Sammanfattning

Syftet som jag hade med detta självständiga arbete var att analysera 5 populära barnböcker ur ett genusperspektiv för att se om det fanns stereotypa könsroller i dem –och i så fall hur de framställs. Förutom det tar jag att ta reda på vilka böcker flickor och pojkar helst väljer att läsa och varför. Detta genom kvalitativa intervjuer med 4 elever i årskurs 3,2 pojkar och 2 flickor som lottats fram av klassläraren.

Resultatet av bokanalyserna visade att det fortfarande existerar stereotypa könsroller, men att dem blir allt färre och färre sedan 60-talet. Det är främst hos pojkarna, flickorna och männen som de stereotypa dragen försvinner mer och mer, medan de hos kvinnorna verkar ta längre tid även om det syns att det har hänt mycket de senaste 60 åren.

Resultatet av intervjuerna visar att eleverna föredrar att läsa böcker som är spännande och ibland även läskiga. Valen av böcker som eleverna ansåg sig vilja läsa visade inte på några stereotypa mönster utan var väldigt blandade. Dock kunde man se en skillnad mellan pojkarna och flickorna när de skulle försöka komma på något de trodde att de motsatta könet helst ville läsa om. Flickorna kom med förslag på vad de ansåg typiskt "pojkgigt" medan pojkarna inte kunde komma på något som de ansåg typiskt "flickigt". Detta beror kanske på att flickor i sig oftast är mer öppna i sina bokval och till stor del läser böcker med både manliga och kvinnliga huvudpersoner, medan pojkar är mer begränsade och oftast väljer böcker med endast manliga huvudpersoner. Detta leder till att flickor får en större förståelse för pojkars känslor och intressen medan pojkar inte får den förståelsen för flickor.

Nyckelord: Genus, barnböcker, stereotyper, normbrytande, könsroll

Innehållsförteckning

1.1 INLEDNING.....	3
1.2 SYFTE.....	4
1.3 FRÅGESTÄLLNINGAR.....	4
1.4 VAD SÄGER LÄROPLANEN.....	4
2.1 STEREOTYPA KÖNSROLLER I BARNBÖCKER.....	5
2.2 BARNENS BOKVAL.....	7
3.1 STEREOTYP.....	8
3.2 KÖNSROLL.....	8
3.3 GENUS.....	9
4.1 URVAL.....	9
4.1 KVALITATIVA INTERVJUER.....	10
4.2 TEXT OCH BILDANALYS.....	11
5.1 NELLY RAPP OCH HÄXORNAS NATT	12
5.2 HEJ, HELLO!	15
5.3 EN HÄXA SITTE BARNVAKT	17
5.4 MANDELHJÄRTAT.....	19
1.5.5 MYSIS ÄR SJUK.....	22
5.6 SAMMANSTÄLLNING AV BOKANALYSERNA.....	24
7.1 FLICKA 1:.....	25
7.2 POJKE 1:.....	26
7.3 POJKE 2:.....	27
7.4 FLICKA 2:.....	28
7.5 SAMMANSTÄLLNING AV INTERVJUERNA.....	29

1. Bakgrund

1.1 Inledning

Barnböcker är någonting som näst intill alla barn kommer i kontakt med på ett eller annat sätt och som finns runt omkring dem i redan tidig ålder. Böckerna kan hjälpa barnen att förstå och uppfatta sin omvärld och det är inte helt ovanligt att barnen försöker att identifiera sig själva med huvudrollerna i böckerna. Tidigare forskning visar att det finns stereotypiska könsroller i många barnböcker. Man menar att de böckerna kan ge en skev bild av verkligheten och att barnens identitetsutveckling påverkas av detta.

Varför jag har valt att undersöka just detta område är för att det är ett aktuellt ämne som det diskuteras hett om i olika forum och medier. Jag anser att vi vuxna har ett stort ansvar och att det är vi som bär ansvaret för hur pojkar och flickor tar till sig av innehållet av olika böcker. Det finns inga "bra" eller "dåliga" böcker utan alla böcker, även de med tydliga könsroller, kan läsas av och för barnen så länge man diskuterar böckernas innehåll efteråt.

1.2 Syfte

Syftet med denna uppsats är att undersöka om och hur de kvinnliga respektive manliga könsrollerna framställs i några valda barnböcker, detta genom ett genusperspektiv. Jag kommer därefter att undersöka om de stereotypa könsrollerna har någon påverkan på valet av böcker som pojkar och flickor väljer att läsa genom att intervjua eleverna om vad de helst läser och vad som ligger till grund för deras val.

1.3 Frågeställningar

Mina frågeställningar som jag kommer att arbeta utifrån är:

1. Hur framställs de kvinnliga respektive manliga könsrollerna i den barnlitteratur som jag har valt att undersöka närmare?
2. Vilka böcker väljer pojkar respektive flickor helst att läsa och varför?

1.4 Vad säger läroplanen

I *läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (2016)*, under rubriken skolans värdegrund och uppdrag kan man tydligt läsa att skolan ska motverka traditionella könsroller. Dessa könsroller bidrar till att forma deras uppfattning om vad som är typiskt kvinnligt och vad som är typiskt manligt och vad som då förväntas av dem.

Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas (Skolverket 2016 s.7).

Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Det sätt på vilket flickor och pojkar bemöts och bedöms i skolan, och de krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan har ett ansvar för att motverka traditionella könsroller. Den ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet (Skolverket 2016 s.8).

Läroplanen är anpassad och utformad för att passa de behov, värderingar och normer som är aktuella för den tid vi lever i.

2. Tidigare forskning

2.1 Stereotypa könsroller i barnböcker

Angerd Eilard (2008) är universitetslektor i pedagogik och har bland annat skrivit avhandlingen *Modern, svensk och jämställd – Om barn, familj och omvärld i grundskolans läseböcker 1962-2007*. Syftet med hennes avhandling är att analysera läseböcker från 1962 till 2007 och undersöka vilka identiteter och diskurser som har varit synliga och hur de har framställts och utvecklats under årens gång.

Eilard menar att de identiteter som vi möter och läser om i böcker i längden påverkar vår självuppfattning, så om vi regelbundet läser och tar del av till exempel de stereotypa könsrollerna så kan de till slut uppfattas som normala (2008:20-21).

Böckerna som Eilard analyserar från 60-talet har tydliga skillnader i könsrollerna. Det råder en hierarki mellan könen och det är tydligt att det är mannen som är den försörjer familjen medan kvinnan sköter hushållsarbetet (Eilard 2008 s. 414-415). Kvinnornas roll förändras dock under 70-talet och de blir allt mer självständiga. Detta är någonting som upphöjs som någonting positivt medan mannen, som framställs som en mjukare person näst intill förlöjligas.

I början av 80-talet händer det inte speciellt mycket, utan det fortsätter att vara självständiga kvinnor och mjuka män. I slutet av årtiondet är bilden av de båda könsrollerna tillbaka igen och pojkar ses som just "pojkar" och flickor som just "flickor".

Under början av 90-talet handlar nästan allt om barnen. Det är barnen som står i rampljuset medan de vuxna är i skuggan. Bilden av flickan och pojken som visade sig i början av 80-talet är tillbaka. Flickorna blir starka individer medan pojkarna framställs som mjuka och svagare. I mitten av 90-talet, närmare bestämt från år 1994 fram till 2007 är det fortfarande det heteronormativa idealet som syns i böckerna. Flickornas fokus ligger mer och mer på utseendet och istället för familjerelationen, som mycket handlade om förr, så är det nu parrelationen och kärleken mellan två personer som står i fokus (Eilard 2008 s.416-419).

Maria Österlund (2005) har skrivit avhandlingen *Förklädda flickor – Könsöverskridning i 1980-talets svenska ungdomsroman*. Där analyserar hon 11 ungdomsromaner med syftet att undersöka hur motivet könsförklädnad representeras i de valda ungdomsromanerna under år 1977-1988. I detta fall granskas förklädnaden endast ur ett flickperspektiv. Österlund har till sin hjälp använt sig av en flick- och pojkmatrix, vilken fungerar som grundmönster för flick- och pojkskildring i skönlitteratur. Mönstret för flickmatrixen upprättar tre grundtyper som är duktig flicka, pojkflicka och dålig flicka.

Matrixerna är uppbyggda genom historiska tillbakablickar över tidigare skönlitterära skildringar. Den mest centrala frågan i flickmatrixen var hur man skulle skildra flickan utan att underordna henne. Svaret blev att helt enkelt att flickan kunde maskuliniseras (2005:3).

Lena Kåreland är en svensk barnboksforskare som bland annat undersökt barnlitteraturen i skolan, i förhållande till genus. Kåreland skriver att många forskare anser att pojkar ofta har

en rädsla för att överskrida könsmonster, då det till exempel är viktigt att som pojke vara tuff för att få status i skolan. En pojke framställs ofta genom muskler, hårdhet och tävlande, medan de läggs mer vikt på den personliga relationen till andra för flickor (2005:27).

Kåreland har bland annat analyserat de populära bilderböckerna om Malla (*Malla handlar* och *Malla cyklar*), skrivna av Eva Eriksson och bilderböckerna om Benny (*Nämen Benny* och *Jamen Benny*), skrivna av Barbro Lindgren och Olof Landström. Benny beskrivs som busig, olydig, självständig och framstår lite som en individualist och en rebell medan Malla är mer ängslig och osäker. Hon har inga behov av att protestera och revoltera utan anpassar sig efter sin mormors värderingar. (2005:37-38).

Händelserna i böckerna skiljer sig även och man kan genom att analysera dessa se tydliga könsmonster. När Benny får tillsägelser av sin mamma så rymmer han ut i världen. Där stöter han endast på män. Malla däremot, rymmer inte. I boken *Malla handlar* får hon ett uppdrag av sin mormor att gå och handla. Hon är alltså lydlig, duktig och hjälper till. I affären är det endast tanter som Malla stöter på. Kåreland menar att detta kan tolkas som att det, ute i världen, är männen som härskar medan det är kvinnorna som härskar i hemmet och som sköter sysslor som att till exempel handla. Den enda gången som Malla stöter på pojkar är på vägen till affären. Men pojkarna har inte någon syssla att uträtta, de sitter bara på trottoarkanten och leker med bilar. Valet av leksaker är en markering på ett typiskt stereotypiskt könsmonster (2005: 44-46).

3 av de 4 böckerna inleder i hemmet där Malla är hemma med sin mormor och Benny är hemma med sin mamma, ingen fadersgestalt syns till. Mallas relation till sin mormor är mjuk och intim, medan relationen mellan Benny och hans mamma är lite mer kall och har en viss distans. Man ser till exempel aldrig Bennys mamma krama om honom i illustrationerna. Detta ser man däremot med Malla och mormor. Kåreland skriver att mödrar ofta visar mer oroför flickor än för pojkar. Flickor söker även oftare tröst än pojkar.

Förutom Malla och Benny analyseras även Mallas mormor och Bennys mammas personlighetsdrag. Båda är kvinnor och uppvisar tydliga kvinnliga stereotypa drag. Bennys mamma sysslar näst intill alltid med någon form av hemsyssla, bland annat illustreras hon som en städgalen kvinna och liknar den traditionella husmodern. Mallas mormor är väldigt mjuk och omhändertagande och nästan lite överbeskyddande (2005:47).

I Eilards avhandling kan man tydligt se att det de stereotypa bilderna av pojkar och flickor var fler och tydligare under tidsperiodens början. Det visar att, ju mer tiden har gått, så har utvecklingen av jämställdhet blivit bättre och mer synlig. Däremot kan man se att det fortfarande existerar tydliga stereotyper av hur pojkar och flickor framställs i barn och ungdomsböcker. Eilards undersökning pågår fram till 2007 och mellan 1994 och 2007 händer även någonting som jag anser vara intressant. Utseendet, speciellt flickors, blir mer uppmärksammat. Parrelationen blir också mer uppmärksammat och böckerna handlar mer och mer om att "bli ihop med någon" (2008:418-419). Det sistnämnda kan vi tydligt se i bokserien om Eva och Adam som Marika Andrae har analyserat. Temat på hela serien är just kärlek och parrelationer. "Att bli ihop med någon" är ett fokus som tydligt framkommer och anses som någonting viktigt och värdefullt. Men trots att dessa böcker är skrivna under 1990-

talet så finns tydliga könsmonster, vilket visar på att det fortfarande förekommer. Adam spelar till exempel fotboll tillsammans med bästisen Alexander och gillar att åka skateboard medan Eva gillar teater och när hon umgås med sin bästa vän Annika så pratar de om kärleksbekymmer (2005:265-267).

Kåreland (2005) som har analyserat barnböckerna om Malla och Benny skriver att Benny beskrivs lite som en individualist och en rebell då han är både busig, olydig och självständig. Malla däremot beskrivs som en flicka som inte har några behov av att revoltera då hon väljer att anpassa sig efter sin mormors värderingar. Hon framställs som mer ängslig och osäker (2005:37-38). Beskrivningen som Kåreland gör av Benny liknar lite den beskrivningen som Andrae gör av Evas storebror Tobbe. Båda är busiga och går gärna över gränsen för vad man egentligen bör göra. Oftast framställs pojkar just precis så i barnlitteratur, medan flickor likt Malla är mer lydiga och osäkra.

Precis som Eilard skriver i sin avhandling blir jämställdheten bättre med tiden, men frågan jag ställer mig hur det kommer sig att flickan hela tiden blir mer och mer "pojkkaktig". Mjukismannen dyker visserligen upp, men det är flickans förändring som är den största förändringen under årens gång. Maria Österlund tar upp förklädnaden av en flicka som blir som en pojke, inte tvärtom. Det är hela tiden flickan som får en inblick i hur pojkens värld och verklighet fungerar och känns.

2.2 Barnens bokval

Bodil Alvarsdotter har skrivit ett examensarbete som heter *Barnbokens kön - Genusaspekter i litteratur och hos aktörer på marknaden* (2001). Syftet med arbetet är att undersöka hur barn i åldrarna 9-12 år tänker kring genus och kön i allmänhet och i olika val av barnböcker och även vilka könsroller som syns och kommer till uttryck i de valda böckerna.

Alvarsdotter menar att hon är övertygad om att den litteratur som vi tar del av under livets gång har stor del i konstruktionen och konserverandet av de traditionella könsrollerna (2001:3). Alvarsdotter konstaterar att flickor läser mer än pojkar och vad dom väljer att läsa skiljer sig åt. Det är till exempel vanligare att flickor läser böcker skrivna av män och som har män som huvudperson, än tvärtom. Detta kan, menar Alvarsdotter, leda till en skev verklighetsuppfattning. Flickor får på så vis en bättre bild och förståelse för en pojkes känslor och verklighet än vad en pojke får för en flicka (2001:71). Alvarsdotter menar på att det har skett förändringar i hur flickor framställs under de senaste åren, däremot menar hon att den förändringen inte är tillräcklig för att det nu ska kunna anses vara jämställt.

Barnboken speglar det samhället vi lever i under den aktuella tiden. Hur flickor och pojkar framställs i böckerna hänger ihop med hur det rådande samhällets värderingar ser ut. Samhället styrs fortfarande av en manlig blick och kvinnorna får en biroll och det är vi vuxna som bär ansvaret för att inte ge barnen den bilden som en verklighet. Detta kan vi göra genom att samtala, synliggöra och samtala om ämnet menar Alvarsdotter (2001:72-73).

Lars Brink är litteraturvetenskaplig forskare och har skrivit artikeln "Välja bok – Läspreferenser hos en grupp barn under år 1-3 och år 6". Där har han genomfört en undersökning under en 3-års period med barn i årskurserna 1,2 och 3, men även med barn i

årskurs 6. Syftet med barnen i årkurserna 1, 2 och 3 var att de skulle läsa en bok i veckan, där det fanns ett litet och bestämt urval av böcker. Därefter sammanställde man vad barnen tyckte och vad de hade för tankar och åsikter om böckerna i slutet av varje termin med hjälp av en enkät. Undersökningen med barnen i årskurs 6 såg ut på så vis att de själva fick välja ut 1 bok av 10 redan utvalda böcker som de ville läsa. De barn som valde samma bok bildade sedan en "läsgrupp" som tillsammans med läraren läste och diskuterade boken (2005:194-196).

Under år 1 av undersökningen blev resultatet av favoritböckerna hos barnen ganska olika, i alla fall hos pojkarna. Flickornas val av favoritböcker följer ett mönster då de ofta handlar om mjuka djur, medan pojkarna tyckte mest om Sjömannen Niklas och pingviner som alla hade manliga huvudpersoner. Ju längre tiden gick så ökades antalet böcker som barnen fick att välja på och man kunde se en förändring, speciellt hos flickorna. Under år 2 så valde flickorna böcker med både kvinnliga och manliga huvudpersoner. Pojkarna fortsatte att läsa böcker som främst hade manliga huvudroller (2005:199-200).

Det sista året, år 3, som undersökningen genomförs var valet av böcker nu helt fritt. Barnen fick till exempel ta med sig böcker hemifrån. Resultatet blev dock fortfarande att flickorna var mer öppna i sina val, då huvudpersonerna kunde vara både flickor och pojkar medan pojkarna till största delen valde böcker med manliga huvudroller. Det fanns dock undantag då pojkarna valde böcker med flickor som huvudroll, men det berodde då på vad huvudpersonen utövade för slags aktivitet. Så länge det inte handlade om kärlek så tycktes pojkarna vara intresserade av böckerna (2005:201-202).

Både Maria Österlund och Alvarsdotter tar upp detta med att flickan får en bättre förståelse för en pojkes känslor och verklighet än vad en pojke får för en flicka (2001:71). I Lars Brinks undersökning framkommer det att barnen blir mer öppna i sina bokval ju fler böcker det finns att välja på, men att det fortfarande var flickorna som var mer öppna i sina bokval och kunde välja böcker med både flickor och pojkar som huvudpersoner. Pojkarna däremot, valde till största del fortfarande böcker med manliga huvudroller (2005:201-202).

3. Centrala begrepp

3.1 Stereotyp

Begreppet stereotyp kan förklaras som föreställningen om utmärkande egenskaper hos alla som tillhör en viss grupp. Det kan till exempel handla om en ras, kön, religion och nation. En stereotyp föreställning kan påverka uppfattningen av hur någonting eller någon *är* men även hur något eller någon *bör* vara. Dessa stereotyper bidrar ofta till fördomar och negativa attityder då de är skapade utan att man vidare prövar om de är exakta eller korrekta (NE:2017).

3.2 Könscroll

Könscrollen är förknippad med ideologiska föreställningar om hur förhållandena mellan könen bör vara men även skillnader mellan könen när det gäller beteende, värderingar, normer, föreställningar, resurser, makt och prestige (NE:2017).

3.3 Genus

Enligt Nationalencyklopedin kan genus förklaras som den sociala process som tillskriver såväl människor som symboliska förhållanden och institutioner kollektiva så kallade könsegenskaper. Alltså, manligt/maskulint respektive kvinnligt/feminint. De används i syftet att urskilja och förstå de idéer, föreställningar och handlingar som formar människors sociala kön. Begreppet genus infördes i början av 1980-talet i forskningen och har sedan utvecklats och ersatt tänkandet kring begreppet könsroll (NE:2017).

Idag används genus i många sammanhang och därför kan det komma att betyda olika saker beroende på vilket sammanhang det handlar om. Först och främst måste man börja med att skilja på de två begreppen genus och könstillhörighet. Genus står för, precis som man kan läsa i nationalencyklopedins beskrivning, de normer, föreställningar, egenskaper och uttryck som ett samhälle tillskriver dom. Könstillhörighet däremot står för den biologiska uppdelningen av män och kvinnor "Om kön och genus" (Nationella sekretariatet för genusforskning, 2016).

I Lena Gemzöes bok *Feminism* (2014) beskrivs genusystemet på olika sätt. Ett sätt är att det är någonting som formar våra psykiska liv, drömmar, begär och förhoppningar. Det ser till att vårt inre är anpassat till vidare ekonomiska och sociala sammanhang. Ett annat sätt är det som feminister ägnat sin uppmärksamhet åt, där föreställningarna om genus är inbyggda i hela vårt sätt att tänka. Feministerna talar om att genus är en *relationell* kategori, vilket betyder att kvinnligt alltid måste ställas emot och förstås i relation till manligt. Skillnaderna skapas då kvinnorna är det som männen inte är och tvärtom. Detta motsatstänkande framhäver att kontraheterna i motsatsparet inte är likvärdiga. Man kan uttrycka det som att mannens hälft värderas högre och anses som normen, medan den kvinnliga hälften är den sidan som anses som avvikande (2014:86-87).

4. Metod och material

4.1 Urval

För att besvara min första frågeställning om hur de kvinnliga respektive manliga könsrollerna framställs i barnlitteratur så vände jag mig till bokjuryn.se för att genom deras omröstning se vilka kapitelböcker som blev populärast bland barn mellan 6-9 år. Anledningen till att jag valde att vända mig till bokjuryn var på grund av att jag ansåg att jag där på ett bra sätt kunde få reda på vilka böcker som barn gärna väljer att läsa. Jag kunde även få fram en tio-i-topp lista för just den åldersgrupp som jag valde att utföra mina intervjuer på. Under intervjuerna pratade vi bland annat om 5 av dessa 10 böcker och då ansåg jag att det var bra att böckerna var framröstade av barn i just denna åldern.

Bokjuryn var en nationell omröstning där barn och ungdomar upp till 19 år får rösta fram sina favoritböcker i årets utgivning. I Sverige startade Bokjuryn år 1997 och finansierades av Statens kulturråd och drevs av Barnens bibliotek. År 2015 blev den sista omröstningen för Bokjuryn eftersom kulturrådet slutade finansiera omröstningen. De böcker som jag har valt ut är alltså från den sista omröstningen år 2015. Denna omröstningen var det 35 000 barn som röstade i Bokjuryn (www.bokjuryn.se).

Tio-i-topp för kategorin Kapitelböcker 6-9 år blev:

1. *Fängelsemysteriet* av Martin Widmark
2. *Mysis är sjuk* av Mats Wänblad
3. *Nelly Rapp och häxornas natt* av Martin Widmark
4. *Hej, HELLO!* av Helena Bross
5. *Ishavspirater* av Frida Nilsson
6. *Bosse flyttar in* av Åsa Karsin
7. *Superflugo* av Ted Arnold
8. *En häxa sitter barnvakt* av Suzanne Mortensen
9. *Tunneln* av Linn T. Sunne
10. *Mandelhjärtat* av Kerstin Lundberg Hahn och Maria Nilsson Thore

Jag har valt ut 5 av de 10 böckerna som jag ska analysera. Dessa 5 böcker är *Hej, HELLO!*, *En häxa sitter barnvakt*, *Mandelhjärtat*, *Nelly Rapp och häxornas natt* och *Mysis är sjuk*. Valet gjordes med en del eftertanke då jag dels ville försöka få med lika många kvinnliga som manliga författare och dels för att få fram lika många kvinnliga och manliga huvudpersoner. Eftersom det var 5 böcker som valdes ut var det såklart omöjligt att få en helt jämlik fördelning mellan kvinnor och män, men det blev i alla fall en bra blandning där både kvinnor och män förekommer i en någorlunda jämn fördelning.

För att besvara min andra fråga om vilka böcker barn i åldrarna 6-9 år helst läser och varför så valde jag att ta hjälp av elever i en årskurs 3 på en skola där jag tidigare har arbetat på. Jag började med att ta kontakt med klassläraren för den berörda klassen och tillsammans med lärarens hjälp skickades det ut ett missivbrev (Bilaga 1) till elevernas vårdnadshavare. I brevet presenterade jag mig själv, min tänkta studie och syftet med studien. Därefter fick vårdnadshavarna välja om deras barn fick tillåtelse att medverka i studien eller ej. Klassläraren lottade sedan fram 2 pojkar och 2 flickor i klassen som jag fick utföra intervjuerna på.

4.1 Kvalitativa intervjuer

Enligt Jan Trost och hans bok *Kvalitativa intervjuer* (2005) så handlar kvalitativa intervjuer bland annat om att man ställer raka och enkla frågor och det i sin tur leder till att man får komplexa och innehållsrika svar (2005:7). Intervjun går bland annat ut på att förstå hur personen som man intervjuar tänker, men även vilka erfarenheter personen har och hur personens föreställningsvärld ser ut (2005:23). Trost skriver att ett vardagligt språk kan skapa förtroende och ge en känsla av trygghet hos de personer som jag intervjuar (2005:102). Detta var någonting jag hade i åtanke under intervjun. Eftersom det var relativt små barn som jag intervjuade så försökte jag att ha ett så enkelt språk som möjligt för att få dem att förstå vad jag frågade efter.

Då man gör en kvalitativ intervju ska man låta den intervjuade personen styra ordningen i samtalet. Det betyder att intervjufrågorna kanske inte alltid kommer i den ordningen som det var tänkt från början. Frågorna ska istället komma som följder av svaren och det i sin tur kan leda till att ett svar blev ett svar på en annan fråga. Då följer man som intervjuare helt

enkelt med i den intervjuades ordning och tankegångar. Enligt Trost är just följsamheten A och O när man intervjuar (2005:50-51). Den eller den första frågorna man stället kan vara avgörande för hur resten av intervjun kommer att flyta. Ett sätt att börja är helt enkelt att låta den intervjuade personen att berätta något fritt om något som har anslutning till den kommande intervjun och ämnesområdet som den berör (2005:63-64). Detta valde jag själv att använda mig av för att fånga elevens intresse och motivation. Eleverna fick inleda intervjun med att berätta lite om sig själv och om de läste mycket böcker på fritiden eller i skolan.

4.2 Text och bildanalys

Jag har valt att använda mig av en mall som använts vid bildanalys när jag analyserat barnböckerna. Denna analys har använts för både bild och text då jag anser att den passar bra till båda. Riktlinjerna för denna analysmall har jag hittat i Elisabet Ahlner Malmströms bok *Är barns bilder språk?* Boken är från 1991 och kan kanske anses vara gammal, men i detta fallet anser jag att analysmetoden är passande för just den analys som jag vill göra. Ahlner Malmström (1991) skriver att analysen görs i olika steg och här nedan kommer jag att presentera dessa steg samt förklara mer ingående vad det är som just jag kommer att titta på i min analys. Här anges endast bilden som fokus, men jag kommer som sagt att använda den även för texten i mina valda barnböcker (1991:30).

- **Beskrivning:**

Denna del av analysen står för det som bilden representerar. Det är en beskrivning av det som syns på bilden. Vad människor eller djur uttrycker känslomässigt men även färg – färgytor, form – formkontraster, linje – volym, ljus – skugga/mörker, rörelse, djup och även kompositionen i sin helhet.

Här tittar jag efter typiska stereotyper mellan pojkar och flickor. Till exempel valet av kläder, om flickor bär rosa och pojkar blått. Jag tittar även på vilka känslouttryck som framkommer, om pojkar framställs mer tuffa och hårda och flickor mer tillbakadragna och blyga.

- **Association:**

Denna del av analysen är sammanfattade och leder till en djupare ideologisk förståelse. Till exempel vad man tänker på när man ser bilden, vad man tror att budskapet är och om bildskaparen har använt några bildspråkliga knep som förtydligar bilden och dess budskap och mening. Även associationer till bilden som är kulturbundna, som symboler och myter och dels privata.

Här har jag tittat på hur huvudpersonerna och andra karaktärer i böckerna framställts och även hur miljöerna sett ut, om det finns några stereotyper.

- **Djupare mening:**

Denna kommer man åt när och genom att sätta in bilden i ett historiskt och tidstypiskt sammanhang.

För att göra det tydligt vad som anses vara flickigt respektive pojkgigt och för att tydliggöra vad jag själv utgått ifrån när jag letar efter dessa mönster i böckerna så har jag valt att använda mig av Maria Nikolajevas schema som finns med i hennes bok *Barnbokens byggklossar* (2017). Detta schema bygger på könsstereotyper. Könsstereotyper innebär att pojkar och flickor beter sig så som de förväntas bete sig enligt de rådande normerna. Kvinnliga och manliga egenskaper bygger på motsatser och Nikolajeva har därför konstruerat ett schema som är abstrakt för "manligt" och "kvinnligt". Detta schema innebär dock inte att alla manliga eller kvinnliga personer passar in och följer detta schema. Det speglar inte verkligheten i stort, utan handlar endast om schabloner som kan underlätta en bedömning av hur stereotypa personer skildras (2017:192). Schemat ser ni här nedan:

Män/pojkar	Kvinnor/flickor:
Starka	Vackra
Våldsamma	Aggressionshämmade
Känslokalla, hårda	Emotionella, milda
Aggressiva	Lydiga
Tävlande	Självuppoffrande
Rogivande	Omtänksamma, omsorgsfulla
Skyddande	Sårbara
Självständiga	Beroende
Aktiva	Passiva
Analyserande	Syntetiserande
Tänker kvantitativt	Tänker kvalitativt
Rationella	Intuitiva

(2017:193).

5. Analys

5.1 Nelly Rapp och häxornas natt

- **Beskrivning:**

Nelly Rapp och häxornas natt är skriven av Martin Widmark och är illustrerade av Christina Alvner.

Denna bok är nummer 15 i bokserien om Nelly Rapp. Det finns ingen sammanhängande handling i böckerna så de kan läsas i vilken ordning man vill. Denna bok handlar om Nelly och Valle som går på Monsterakademin. De tar sig in hos den häxkunnige greven som det går otäcka rykten om. Han håller en middag i sitt stenslott för några arga kvinnor varje påsk och vid midnatt förvandlar han dom till häxor och lurar iväg dom till Blåkulla. Här får man följa Nelly och Valles försök till att stoppa grevens hemska planer.

Omslaget till denna bok föreställer en bild av en mörkhårig man, iklädd lång, mörk rock och som är placerad i mitten av bilden. Mannen ser arg ut och tanken slår mig att han spelar en roll med stor makt, vilket sedan skulle visa sig vara sant då det är självaste greven. Längst

ner till vänster kan man se Nelly och Valle i ett hörn. Nelly har sitt ljusa långa hår i en fläta och bär en rosa och vitrandig tröja, hon ser skräckslagen ut. Valle är klädd i en tröja med krage i en grå och vit nyans. Hans ansiktsuttryck får man inte se. Dessa tre personer står uppe på en balkong och på himlen kan man se en stor fullmåne. Kring fullmånen flyger tre kvinnor runt på en kvast. Alla tre kvinnor har långt hår och två av dem bär klänning. Kläderna både på omslaget och i boken är genomgående stereotypa. Männerna bär rockar och kostymer medan kvinnorna är mer lättklädda och bär klänning eller kjol.

Nelly, som är huvudperson i denna bok är en flicka som framställs som mer modig och framåt. Valle, som är Nellys kompis beter sig däremot som raka motsatsen vid vissa tillfällen. När Nelly och Valle blir påkommen av greven visar Valle rädsla:

Jag suckade tungt och utan att tänka mig för. Valle tittade förskräckt på mig och sedan på häxmästaren Jörken Klopp som blixtnabbt vände sig om! Häxmästare Jörken Klopp tog ett långsamt steg mot oss.

- Vad... gör...ni...här...? frågade han med mörk, darrande röst.

Han andades tungt som en ilsken tjur.

Valle och jag sneglade på varandra.

-Vi ska inte störa! Pep Valle och tog mig i handen. Kom, Nelly! (s.90).

I slutet av boken visar Valle upp en mjuk och kärleksfull sida då han "Vild av glädje sprang runt i rummet. Han kramade om mig och LENA-SLEVA, och farbror Hannibal fick till och med en puss rakt på munnen!" (s.104). Även farbror Hannibal visar en sårbar sida när han kliar sig över högra ögonbrynet och Nelly tror att han passade på att torka en tår ur ögonvrån (s.105).

Greven Jörken Klopp framställs först som en vänlig och omtänksam man då han välkomnar kvinnorna till hans slott. "-Det är en ära för mig att få vara värd för tre så förtjusande små varelser i kväll. Middagen serveras häruppe i matsalen. Varsågoda, uppför trappan här. Damerna först" (s.45). Man skulle kunna tolka Greven som en mjuk och omhändertagande person.. Dock inser man under bokens gång att detta inte stämmer. Greven är istället en elak och känslökall person då han har som avsikt att lura iväg kvinnorna till Blåkulla så att det inte kan återvända.

- **Association:**

Nelly framställs i boken som en modig och framåt flicka än blyg och tillbakadragen, vilket är någonting som bryter mot de traditionella stereotypa föreställningarna om vad som anses vara kvinnligt och manligt enligt Nikolajevs schema. Valle i sin tur uppfattas även han som normbrytande enligt schemat då han visar rädsla (2017:193).

Greven Jörken Klopp som bor i ett stort stenslott med flera höga torn och har en betjänt som tjänar honom. Han är alltså en man med makt. Greven säger sig kunna hjälpa kvinnorna med deras ilska genom att skicka dem till Blåkulla. Kvinnorna behöver bara göra som de blir tillsagda att göra. Greven är vad vi skulle kunna kalla en riktig "mansgris". Han förminskar kvinnorna genom att jämföra dem som ömtåliga och "en prydnad för sitt hem". Han antyder även att en skönhet bör ha en man vid sin sida, som beskyddar henne. De mjuka och

omhändertagande sidorna som han visar upp i början skulle kunna tolkas som normbrytande då det anses som typiskt kvinnliga drag enligt schemat. Men eftersom han i slutet visar upp sin rätta sida som den elaka och känslokalla greven så visar han upp en typisk stereotyp bild av en man (2007:193).

Det hördes ett konstigt smackande ljud och sedan LENA-SLEVA som fnittrade.

-Åh, greven kysser på hand. Ni är minsann en riktig gentleman.

Rösten lät ljusare än vanligt.

-Vad hon larvar sig, viskade jag till Valle och Hannibal.

-En kvinna ska behandlas som en ömtålig vas, hörde vi greve Jörken Klopp svara. Hon är en prydnad för sitt hem (s.41).

Fröken Justella, hörde vi Klopp säga. Er hud skimrar som månljus. Ingen ring på ert finger? Vad kan detta bero på? En sådan skönhet borde ha en man vid er sida, som beskyddar er (s.42).

Kvinnorna som är bjudna på middag hos greven är finklädde, och LENA-SLEVA som tydligen inte brukar ha högklackat i vanliga fall (vilket man förstår av Nellys och Valles reaktion) har tagit på sig både läppstift, högklackat och klänning inför kvällens middag. "Det såg lite skojigt ut för LENA-SLEVA hade klänning och högklackade skor för ovanlighetens skull, och farbror Hannibal hade fortfarande hörlurarna på sig" (s.35). Detta gör hon tydligt för att smälta in och för att se ut som de övriga kvinnorna på middagen. Alltså, för att se ut som en "typisk" kvinna som ska vara vacker, enligt Nikolajevs schema (2017:193).

Djupare mening:

Nelly framställs som en modig och stark flicka och det är tydligt att boken är relativt nyutkommen. Nelly inser att grevens beteende är fel och ryter ifrån och blir upprörd när greven behandlar kvinnorna på ett nedvärderande och föråldrat sätt. "Ni är alla helt förtjusande kvinnor, men jag har fått berättat för mig att ni tyvärr också är mycket arga. Jörken Klopp suckade tungt och skakade på sitt huvud sedan fortsatte han: -Ingenting kan göra mig mer ledsen än en arg kvinna. -Då har du inte träffat mig! Fräste jag utanför fönstret. Då skulle du minsann bli ledsen" (s.51). Valle däremot verkar till en början inte tycka att grevens beteende är nedvärderande eller konstigt, han tycker istället att han verkar snäll som behandlar dem på detta viset. Farbror Hannibal verkar inte ens ta in vad det är som greven säger utan ber Nelly vara tyst när hon vill förklara hur det känns att bli behandlad på ett sådant vis bara för att man är tjej (s. 42-44). Valle säger till slut emot när greven påstår att det endast är kvinnan som ska vara hemma och laga mat och ta hand om barnen. " -Just det" skrockade Jörken Klopp. Alla ska göra det de är bäst på. Männens ska bestämma och kvinnorna ska ta hand om barn och laga mat. -Och alla ska vara vackra blommor! fräste jag och kände hur jag kokade av ilska. Inte spela fotboll, snickra eller gräva. -Jag är jättebra på att laga mat, protesterade Valle. Makaroner och korv och ..." (s. 92-93).

Jag kan även tänka mig att det finns en undermening med denna bok. Nu vet jag inte om så är fallet men jag får en känsla av att författaren vill framföra några aktuella ämnen som till exempel jämställdhetsfrågan. Till exempel berättar kvinnorna hur orättvist behandlade de känner sig då de tjänar mindre än männen som arbetar på samma arbete. " -Jag jobbar på

bank, började hon. Förra veckan hade jag lönesamtal med min chef. Och vet ni vad? Alla mina manliga kollegor hade fått mycket högre lön än jag!" (s.52-53). Även att pojkar i skolåldern tydligen får bete sig hur som helst eftersom "pojkar är pojkar". "-Jag förstår precis vad du menar, fortsatte Fabiana. Jag är lärare och de är ofta så oroligt i klassrummet att jag knappt kan tänka. För de mesta är det pojkarna som stör, men när jag pratar med deras föräldrar skrattar de bara och svarar: "Pojkar och pojkar. Så har det alltid varit." Jag blir så arg så jag håller på att explodera." (s.53-54). LENA-SLEVA tar även upp något som man skulle kunna tolka som sexuella trakasserier, något som är mer än aktuellt i vår tids samhälle och debatterna som pågår. "-Förra veckan när jag åkte buss, var det en man som nöp mig i rumpan och viskade något förskräckligt i mitt öra! Va! Ska vi kvinnor behöva stå ut med sådant? LENA-SLEVA tittade sig ilsket omkring vid bordet." (s.55).

5.2 Hej, HELLO!

- **Beskrivning:**

Hej, Hello! är skriven av Helena Bross och är illustrerad av Christel Rönns.

Hej, Hello! är den 19:e delen i bokserien där vi får följa klass 1b. Böckerna i serien är helt fristående och kan läsas i vilken ordning man vill. Man behöver alltså inte ha läst någon av de tidigare böckerna innan för att kunna läsa denna. Boken är lättläst och innehåller lite text och många bilder. I den här boken får vi följa flickan Siri. Siris bästa kompis får besök av sina kusiner och det gör Siri avundsjuk. Hon vill också ha besök av sina kusiner, men de bor ju långt bort. I USA. Men en dag ringer Siris pappa upp sin bror i USA och de bestämmer att de ska komma och hälsa på Siri och hennes familj i Sverige. Siri bli jätteglad men samtidigt lite orolig, för tänk om hon inte kan prata med sina kusiner då de bara pratar engelska. Tänk om hon inte förstår vad de säger och vad ska hon då göra? Vad ska hon egentligen säga när de kommer? Hej! Eller Hello?

Bokomslaget föreställer Ben och Siri. Ben har kort mörkt hår och är klädd i en orangerandig tröja och blå byxor. Siri har ljust långt hår som är flätat i 4 flätor och är klädd i en grönprickig klänning och orangefärgade strumpbyxor. Av bokomslaget att döma så är Ben och Siri till utseendet typiskt "pojkgig" och "flickig" då Ben har kort hår och är klädd i tröja och byxor, medan Siri har långt hår som är flätat och bär klänning med strumpbyxor. Boken innehåller många bilder och när det gäller utseendet och klädvalet på övriga förekommande personer så är även de i det stora hela stereotypa. Flickorna bär ofta klänning och pojkarna tröja och byxor. Siris mamma och pappa visar däremot en normbrytande sida då Siris pappa på flera ställen är klädd i förkläde och Siris mamma går runt med struligt hår och en målarroller i handen.

Huvudpersonen i denna bok är flickan Siri. Hon visar en omtänksam sida då hon vill att hennes kusin Ben ska ha roligt tillsammans med henne, men han somnar på golvet när de leker med varandra. "Siri blir besviken. Hade han så tråkigt? (s.43). Hon visar även att hon är orolig då hennes pappa berättar att hennes kusiner bara pratar engelska. "Siri blir lite orolig. Tänk om hon inte kan prata med Ben" (s.27). Siri visar många olika känslor i boken. Hon är glad, orolig, pörrig, förväntansfull och besviken. Hon visar även att hon är modig då hon,

trots sin oroliga och osäkra sida då hon måste prata engelska, ändå försöker och gör det bästa hon kan.

Siris kusin Ben får man inte så mycket information om förutom att han inte heller verkar speciellträdd då han väljer att tala den lilla svenska han kan när han talar med Siri. Han följer även med Siri till skolan, vilket tyder på att han är modig. Men man får trots det veta att Ben är lite rädd för att följa med Siri till skolan också. Han ser i alla fall lite rädd ut. "Ben ser lite rädd ut när de kommer in påskolgården. Alla i Siris klass tittar på honom" (s. 48). Men Ben tar för sig och visar sig vara väldigt framåt och självständig då han pratar högt med de andra barnen i klassen och även är med och spelar fotboll.

Siris pappa beskrivs som en typisk mjukisman. Han framställs som snäll, omtänksam och omhändertagande. Han hör att Siri längtar efter att få träffa sina kusiner och därför ser han till att det blir verklighet.

"Så en kväll händer något. Pappa sitter vid datorn. Helt plötsligt börjar han skratta och ropa: -Kom! Hojtar han. Kom, ska ni få se! -Vad är det? Undrar Siri. -Björn och hans familj kommer hit, säger pappa. Han undrar om de kan bo hos oss. - Jippi! Ropar Siri" (s.20-21).

De vuxna kvinnorna som syns till i boken är Siris mamma och Björns fru Leya. Man får inte veta speciellt mycket om hur deras personligheter ser ut, förutom den gången då de kramas i hallen (s.33). Då visar de en kärleksfull och mjuk sida.

- **Association:**

I början av boken visar Siri på en rastlöshet. "Siri har tråkigt. Det är lördag och det regnar ute" (s. 7). Detta kan tolkas som att hon i vanliga fall är en aktiv flicka och när hon inte har någonting att göra så tycker hon att det är tråkigt.

Siri besitter även en rationell sida då hon inte agerar impulsivt utan har tänkt igenom sina handlingar noga, då hon funderar och planerar hur hon ska hälsa på sin kusin Ben när han kommer. "Siri rusar ut i hallen, men vad ska hon säga? Hej! Välkomna till Sverige! Eller Hello! Welcome to Sweden! Som pappa har lärt henne" (s.31). Detta tyder på att Siri har normbrytande drag som är mer "pojkgiga" än "flickiga". Men Siri har även drag som enligt schemat anses stereotypa, som till exempel hennes många känslor som hon visar då och då i boken (2017:193).

Ben visar en aktiv och självsäker sida direkt när han kliver innanför dörren. Han tar initiativet och hälsar på Siri, på svenska, trots att han inte kan tala språket så bra.

- Hej Siri! säger Ben.

-Pratar du svenska? frågar Siri.

Ben skakar på huvudet.

- Bara lite, säger han. Jag glömt (s.34).

Men trots att han visar en självsäker sida så har han även en känslig sida, då han till exempel visar sig vara lite rädd för att följa med Siri till skolan. Ben har alltså både stereotypa och normbrytande drag enligt schemat (2017:193).

- **Djupare mening:**

Siris familj kan man, genom att studera bilderna, tolka som en modern jämställd familj. De ser ut att ta lika mycket ansvar i hemmet och det finns ingenting som sker i boken som jag anser vara föråldrat eller typiskt stereotyp. Siri är en flicka och Ben är en pojke och de har väldigt roligt tillsammans. Detta visar även att flickor inte endast behöver leka med flickor och pojkar med pojkar. I texten förekommer däremot ingenting som jag reagerar på som skulle anses som varken stereotyp eller normbrytande då det gäller miljön.

5.3 En häxa sitter barnvakt

- **Beskrivning:**

En häxa sitter barnvakt är skriven av Suzanne Mortensen och illustrerad av Bettina Johansson.

Boken handlar om Danne. Hans föräldrar ska iväg på en fest och blir borta hela natten. De har bokat en barnvakt som ska vara med Danne under tiden, men barnvakten dyker aldrig upp. Istället går Dannes mamma och pappa och lämnar Danne kvar själv hemma och säger att han kan knacka på hemma hos grannen om han behöver hjälp med något eller vill ha sällskap. Men det vill inte Danne så han blir kvar ensam hemma. Efter en stund knackar det på dörren och Danne tror att det är barnvakten. Det är det också, men inte den barnvakt som Danne hade väntat sig. Det är en häxa med vårtor på kinderna, spetsig hatt och en kvast. Fredagskvällen blir ett äventyr då häxan Maja Stormhatt tar med sig Danne ut på en flygtur. Där möter de några av Maja stormhatt's fiender, riktigt elaka häxor.

Bokomslaget föreställer Danne och Maja Stormhatt. Danne är en pojke som har brunt kort hår, han är klädd i mörklila tröja, blå byxor och vita strumpor. Maja Stormhatt har långt svart hår och en grönmönstrad klänning som är sydd av tyglappar. Bokomslaget är den enda bilden som är illustrerad i färg, de 10 bilderna som syns i boken är svartvita. På dessa bilder kan man åter igen se Danne och Maja Stormhatt, men även andra kvinnliga häxor. Dessa häxor bär alla klänning, kängor med klack och svart spetsig hatt. När det gäller Danne så har han ingenting på sig som är direkt normbrytande förutom, möjligen den lila tröjan. Maja Stormhatt och de övriga häxorna bär klänning och skor med klack vilket är någonting typiskt kvinnligt. Men det är även oftast så en häxa framställs så jag skulle vilja säga att de är stereotypa kvinnliga häxor.

Danne, som är huvudpersonen i boken visar först en sur och arg sida när han förstår att han ska behöva bli passad av en gammal farbror som bara läser tidningen och tittar på nyheterna på tv medan hans mamma och pappa ska iväg på kalas. Danne kan minsann klara sig själv, men hans föräldrar delar inte samma mening, i alla fall inte hans mamma (s.3). Danne framställs som en självständig, trotsig pojke som säger ifrån och visar det med en aggressiv

sida. Men när man läser vidare i boken så förstår man att Danne inte alls är någon trotsig och aggressiv pojke, snarare tvärtom. Han visar till exempel rädsla på många ställen i boken, bland annat under kvastfärden med Maja Stormhatt då de blev jagade av de ondskefulla häxorna:

Hans hjärta började banka så hårt att det kändes som om hela kroppen skulle sprängas i bitar. Han kröp ihop och försökte göra sig osynlig, men det var omöjligt att komma undan.

Danne försökte svälja klumpen i halsen. Det var svårt att tänka sig ett hemskare öde än att behöva passa upp en illaluktande trollkärring. Hon svävade närmare och petade honom i sidan med sina långa vassa klor. Han vågade inte protestera trots att det kändes som knivstick rakt igenom. (s. 34)

Rädslan är som sagt någonting som är återkommande flera gånger i boken och som kan tolkas som en typ av svaghet hos Danne. Han övervinner däremot sin rädsla under det tillfället i boken då han istället visar på mod och räddar sin farfars hund Jango från den elaka häxan som han egentligen är väldigt rädd för. Förutom mod så visar han även upp en impulsiv sida.

Han rusade rakt in bland granarna så fort benen bar utan att tänka sig för. Stigen smalnade efter ett tag. Det kändes som om farligheter lurade bakom varje krök. Rädslan växte för varje steg, men det var omöjligt att vända nu. Jango måste räddas till varje pris. Ljudet av torra grenar som knäcktes bakom buskarna fick Danne att darra i hela kroppen. Vad kunde han göra mot en flock farliga fiender? Ingenting. Han var chanslös och ändå vägrade han att ge upp kampen om sin hund (s.40).

Dannes mamma och pappa får man endast möta i början och i slutet av boken och de beskrivs inte så speciellt ingående. Men man förstår ganska direkt att Dannes mamma är väldigt omsorgsfull och kärleksfull medan Dannes pappa är mer känslökall. Dannes mamma visar bland annat upp en oro över att lämna Danne själv hemma, något som Dannes pappa inte gör. Detta framgår tydligt i dessa stycken här nedan:

Mamma gick fram och tillbaka i hallen och tittade oroligt på klockan.

-Vad kan ha hänt barnvakten? Hon brukar alltid komma i tid.

-Det spelar ingen roll, sa pappa. Vi måste köra nu annars blir vi sena till festen.

-Menar du att Danne ska va ensam hemma en hel natt? undrade mamma. –Det går inte.

-Grannen har ju redan erbjudit sig att hjälpa till, svarade pappa. – Det vet du om. (s.3)

- Ha telefonen i närheten hela tiden. Jag ringer snart och frågar hur det har gått. Får jag en puss?

-Pappa nöjde sig med en kram innan han försvann ut i trappuppgången med ett paket i ena handen och en liten resväska på hjul i den andra." (s.4)

Maja Stormhatt ser, enligt Danne, väldigt otäck ut men visar sig snabbt vara snäll och omtänksam. "Jag är här för din skull, sa Maja. – Du får bestämma vad vi ska hitta på!" (s.13). Vid flera ställen i boken visar Maja Stormhatt en omhändertagande sida då hon skyddar Danne från olika farligheter. Bland annat när de blir jagade av de elaka häxorna och Maja

Stormhatt ryter ifrån och säger "Låt bli honom! Han har inget med vår kamp att göra" (s.34). Men Maja Stormhatt visar även upp andra sidor då hon bland annat visar sig bli aggressiv när de elaka häxorna jagar dem med sina kvastar.

- **Association:**

Huvudpersonen Danne visar upp både stereotypa men också normbrytande egenskaper då det kommer till den känslomässiga delen. Förutom det så visar Danne även upp en slags rastlöshet då han gärna vill att det ska hända någonting hela tiden. Denna egenskap kan tolkas som att Danne är väldigt aktiv, något som kan anses vara något typiskt pojkaktigt (2017:193).

Maja Stormhatt visar, förutom de känslomässiga sidorna, upp andra sidor som kan tolkas som normbrytande. När de blir jagade av de elaka häxorna så påbörjas ett bråk mellan Maja Stormhatt och en av häxorna och Maja Stormhatt utbrister "Visa att du vågar utmana mig på magi utan att ta hjälp av dina elaka vänner. Kom till Mörka skogen i morgon så gör vi upp en gång för alla" (s. 34). Denna aggressiva och framför allt tävlande egenskapen är någonting som anses vara mer manligt än kvinnligt och hon bryter därför mot normen då hon säger detta.

Dannes mamma och pappa har tydliga stereotypa drag för en kvinna och en man enligt schemat. Dannes mammas visar den omsorgsfulla sidan medan Dannes pappa är mer känslokall (2017:193).

När det kommer till miljön och hur miljöerna har sett ut i denna bok så anser jag inte att det är någonting som direkt sticker ut som varken stereotyp eller normbrytande.

- **Djupare mening:**

Danne framställs som en normbrytande pojke som visar mycket rädsla och många andra känslor och därför kan man nästan förstå att boken inte är speciellt gammal. Den typiska mjukismannen är någonting som blivit mer och mer synligt de senaste åren. Maja Stormhatt visar också på sidor som anses normbrytande för en kvinna att besitta, då hon till exempel visar ilska och inte alls framställs sådär vacker som en kvinna enligt Nikolajevas schema ska vara. Därför blir även bilden av henne mer normbrytande och "moderniserad". Dock är Maja Stormhatt en häxa vilket kanske gör att det blir mer accepterat att inneha dessa egenskaper och utseende då. Men jag anser ändå att det syns att boken är skriven i nutid eftersom pojken Danne och häxan (kvinnan) Maja Stormhatt ha egenskaper som talar emot den stereotypa bilden av hur en pojke respektive kvinna ska vara.

5.4 Mandelhjärtat

- **Beskrivning:**

Mandelhjärtat är skriven av Kerstin Lundberg Hahn och är illustrerad av Maria Nilsson Thore.

Denna bok är en fristående uppföljare till boken *Lyckokakan*. Boken handlar om en pojke som heter Oscar. Han har ett bra liv tillsammans med sin mamma, pappa, bästa kompis Hugo och flickvännen Bie. Men trots det så är inte Oscar helt lycklig. Det är någonting som fattas som gör så det känns som ett hål i hjärtat. En dag kommer han på att det är en hund som han vill ha och han börjar längta otroligt mycket. Hans föräldrar verkar däremot inte ha tid att lyssna på Oscar längre och hans bästa kompis Hugo verkar ha väldigt roligt tillsammans med hans flickvän Bie.

Bokomslaget föreställer Oscar, Bie och Hugo. Oscar har ljust kort hår och är klädd i svarta byxor och en grön långärmad tröja. Bie har mörkt långt hår och är klädd i en gulrandig långärmad tröja och blågrå byxor. Hugo har kort mellanblondt hår och bär en svart långärmad tröja med en blå tjock rand på och grå byxor. Det är ingenting som sticker ut varken som normbrytande eller stereotyp av omslaget att dömma. Något som man möjligtvis skulle kunna peta på är att pojkarna har kort hår och flickan har långt hår vilket kan ses som stereotypa drag. Längst fram i fokus står Oscar. Han håller ett hundkoppel i handen och den del av koppellet som han håller i bildar ett hjärta. Han ser sammanbiten ut och blicken sneglar bakåt där Bie och Hugo står tillsammans och ler mot varandra. Redan här får man en bild av att Oscar är en känslig person.

Huvudpersonen i denna bok är en pojke som heter Oscar. Han är väldigt känslomässig, sårbar och emotionell. Han förklarar att det finns ett utrymme i hans hjärta som liksom är reserverat för ett gosigt, litet djur. Om han aldrig fick ett husdjur skulle den delen av hans hjärta förtvina (s.15). Vid ett tillfälle i boken förklarar han för sin mamma att det är en hund han vill ha.

”Det knep till i hjärtat när jag sa det. Det var som om jag inte hade vetat om det förrän orden kom ut ur munnen, men från den stunden visste jag att min längtan handlade om en hund. Det kändes nästan som om jag stod och höll hjärtat i handen framför mamma, så ömtålig var min önskan (s.22).

Oscars pappa skojar med honom genom att ladda ner en app på telefonen som föreställer en hund som man kan ta hand om och mata med jämna mellanrum. Oscar beskriver det som att det blir suddigt framför hans ögon och tårarna vällde upp från ögonen. Han sprang ut i hallen och torkade sig i ögonen och slet ner jackan från kroken. ”-Jag hatar dig, ropade jag. Du fattar ingenting. Och så sprang jag iväg och slog igen dörren efter mig med världens smäll” (s.24). Här visar Oscar att han blir ledsen och är sårbar, men även en arg och aggressiv sida. Oscar visar även en kärleksfull och sårbar sida när det kommer till hans flickvän Bie. Han förklarar i början av boken att han blir alldeles varm och mysig i hela kroppen när hans flickvän Bie ler så hennes ögon glittrar (s.8). Han gråter även när han tror att hans tjej Bie och hans bästa kompis Hugo har blivit ett par (s.48).

Hugo, som är Oscars bästa kompis visar upp en svaghet då han är rädd för hundar, men vågar inte berätta det för Oscar, däremot berättar han det för Bie (s.80). Men han visar det på

ett ställe i boken då det kommer en hund springande emot honom. Då flög Hugo in bakom Bie så man bara såg de uppspärade ögonen över hennes axel (s.19).

Bie, som är Oscars tjej, blir arg på Oscar när han visar sig vara svartsjuk på henne och Hugo. Då säger Bie ifrån och visar både en stark men också en självständig sida, att han minsann inte ska bestämma hur och vad hon ska känna (s.79). Men Bie visar sig även vara väldigt omtänksam. Hennes familj äger en restaurang och på restaurangen finns ett akvarium med fiskar. Bie tar en guldfisk därifrån och ger till Oscar (s.61), eftersom hon vet att han så hemskt gärna vill ha ett husdjur, men att hans mamma och pappa har sagt nej.

Både Oscars mamma och mormor visar sig vara väldigt mjuka, omtänksamma, emotionella och omhändertagande. Oscars mormor vet hur gärna Oscar vill ha en hund och att hans mamma och pappa har sagt nej. Hon visar då en otroligt kärleksfull och omtänksam sida då hon väljer att köpa en hund som kan bo hemma hos henne, men som hon och Oscar kan ha tillsammans.

Jag hittade den på Blocket. Den behöver ett nytt hem. Den är redan åtta år, men det passar bra för jag har inte ork att uppfostra en från början. Men jag kommer att behöva hjälp, och jag tänkte fråga dig Oscar – vill du dela den här med mig? (s.82).

Oscars mormor pratar även kärleksfullt och mjukt när hon pratar med Oscar. "Hejsan gullegubben! sa mormor och kramade mig. Man fattar var mamma har fått det där eviga gullegulandet ifrån" (s.44) För precis som Oscars mormor pratar hans mamma på det här viset när hon pratar med honom, vilket man ser på flera ställen i boken. Även Oscars pappa framställs som mjuk i sättet han pratar. Han nämner honom bland annat som "gubben min" (s.61). Däremot skämtar han bort Oscars längtan efter en hund flera gånger under boken och då är det hans mamma som får trösta honom.

- **Association:**

Oscar visar, förutom sina känslomässiga sidor, även på typiska stereotypa drag. Han är väldigt aktiv och självständig, då han bland annat promenerar helt själv till skolan varje morgon och verkar röra på sig en hel del då han är ute och leker. Vid ett tillfälle kommer det en lösspringande hund emot Oscar och hans vänner, då beskriver Oscar det som att han tog tag i situationen "eller rättare sagt tog jag tag i hundens halsband. Jag var helt cool, som om jag var värsta hundexperten" (s.19). Han planerar i långa och noggranna drag hur han ska få en hund, vilket även visar på en rationell sida hos honom, som är någonting som anses stereotyp enligt Nikolajevas schema (2017:193).

Hugos rädsla anses som normbrytande drag då pojkar oftast framställs som hårda och tuffa, men eftersom han, precis som Oscar, döljer sina känslor till viss del så visar han även en stereotyp sida av att vara hård och tuff. Man kan dock fråga sig varför han vågar berätta om sin rädsla för Bie och inte för Oscar. Kanske kan det vara så att han anser att Bie har en större förståelse för hans rädsla eftersom hon är en flicka och det faller sig mer naturligt att få vara rädd i hennes ögon, medan de sticker ut mer för en pojke. Bie dömer honom kanske inte lika hårt som Hugo tror att Oscar skulle göra. Hugo visar även sin omtänksamma sida, något som

man kan se som normbrytande, då han vill trösta klasskompisen Maja när hennes kanin har dött, genom att lägga sin hand på hennes arm (s.9).

Bie visar även hon på både stereotypa och normbrytande drag då hon visar ilska över att Oscar är svartsjuk och att hon är självständig som inte vill bli kontrollerad av Oscar. Men Bie visar även en omtänksam sida när hon ger Oscar guldfisken något som anses stereotypt för en flicka (2017:193).

- **Djupare mening:**

Det märks att boken är skriven i nutid. Det finns ingenting i boken som jag kan tolka som typiskt föråldrat. Vid ett tillfälle ganska tidigt i boken, när Oscar kommer hem från skolan så hör han sin mamma ropa från köket. "HALLÅ, OSCAR-GULLIS! Hon stod och hackade lök. När hon hade hackat klart skrapade hon ner lökhacket i stekpannan och det började fräsa" (s.21). Senare i boken hör man Oscars pappa komma hem. "Mamma log och vände sig mot spisen igen. Pappa svängde in i köket, ställde en kasse med grönsaker på bordet och gav mamma en snabb puss på kinden. –Köttfärssås. Mums! Sa pappa (s.23). Det jag reagerade på här var att det var mamman som var hemma och lagade mat till familjen, något som skulle kunna anses som stereotypt för en mamma att göra. Att laga mat och ta hand om familjen hemma och när pappan i familjen kommer hem så är det bara för honom att sätta sig ner och äta. Dock så motbevisas den stereotypa sidan längre fram i boken då Oscar kommer hem och kliver innanför dörren. "Den dagen var de pappa som stod i köket och grejade när jag kom hem" (s.61). Strax därefter kommer Oscars mamma hem. "Hon såg jättetrött ut och la sig på sängen och vilade medan pappa gjorde klart maten (s.62). Här visar familjen upp en sida av att vara jämställda, då både Oscars mamma och pappa visar sig stå i köket, laga mat och på så sätt sköta hushållssysslor och ta hand om familjen.

1. 5.5 Mysis är sjuk

- **Beskrivning:**

Mysis är sjuk är skriven av Mats Wänblad och bilderna är illustrerade av Pelle Forshed.

Denna bok ingår i Rabén & Sjögrens serie med lättlästa böcker för de allra yngsta nybörjarläsarna. *Mysis är sjuk* är den sjunde boken i serien om familjen Monstersson. Boken handlar om kompisarna Ebba och Boris. I denna bok har Boris husdjur Mysis blivit sjuk och vill inte äta så Ebba och Boris måste ta med Mysis till veterinären. Men frågan är hur det ska gå. Mysis är jätteblig för nya människor och de flesta människor blir rädd för Mysis när dom ser honom eftersom han är ett monster.

Bokomslaget till denna bok föreställer Ebba, Boris och Mysis, som boken även handlar om. Ebba är klädd i blå skor, gröna byxor och en brun munkjacka. Hon har brunt mellanlångt hår som är uppsatt i en hästsvans. Ebba bär inga kläder som är typiskt flickiga, snarare tvärtom, då färger som blått och grönt oftast anses som pojkgigt. Det enda som skulle kunna ses som flickigt är det långa håret som är uppsatt i en hästsvans. Boris, som är en monsterpojke, är klädd i en ljuslila skjorta och svarta byxor och har svarta långa naglar. Han är, precis som Ebba inte klädd i speciellt stereotypa kläder då han till exempel bär färgen lila och har långa,

färgade naglar, som skulle kunna anses mer flickigt. Mysis är ett stort, grönt monsterdjur som man på sidan 15 i boken får veta är en pojke då Boris nämner Mysis som "han". Om man endast ska analysera illustrationen av Mysis så ser han typiskt pojkelig ut eftersom han ser stor, stark och våldsam ut med sina stora huggtänder som sticker fram genom läppen, men när man läser boken så förstår man att det endast är så som det ser ut på utsidan.

När Ebbas ögon har vant sig vid mörkret ser hon Boris. Och Mysis.

-Är Mysis sjuk?

-Jag vet inte. Han bara ligger här.

Ebba tror att Mysis kanske har tråkigt. Hon studsar fotbollen.

-Ja, ta bollen då! Ta bollen Mysis!

Men Mysis orkar knappt lyfta huvudet.

-Han är nog väldigt sjuk. Vad gör man då? (s.14-17).

När Mysis träffar nya människor blir han så...

... blyg (s. 19-20).

Bäst att jag går in först. Mysis kanske är lite...

...rädd. (s.25-26).

Det går fort att laga tanden och Mysis är jätteduktig. (s. 38).

På sidan 8 i boken får man även träffa på och se Boris mamma. Hon är, vad man skulle kunna kalla, en typiskt stereotyp kvinna rent klädmässigt. Hon är klädd i en lila lång klänning och röda klackskor. Det finns ingen beskrivning om hur Boris mamma är som person i boken, däremot får man veta att hon letar sin handväska, något som även det kan anses typiskt kvinnligt.

Eftersom boken är markerad som "lättläst" så innehåller den inte så jättemycket text. Karaktärernas personlighet kommer därför inte fram speciellt mycket. Men man förstår att både Ebba och Boris är omtänksam somtar hand om Mysis som är sjuk.

- **Association:**

Ebba framställs som en flicka som är både aktiv och klok, vilket man kan se på utdragen ur boken här nedan när Boris frågar vad man ska göra när ett djur är sjuk.

Det vet Ebba!

-Man går till veterinären.

Ebba berättar att veterinären är en doktor, fast för djur. (s.18-19).

Boris framställs som en typisk mjukiskille och visar på en beroende och passiv sida då det är Ebba som berättar vad de måste göra och även tar initiativet till att gå till veterinären. Enligt Nikolajevas schema så är både Ebba och Boris normbrytande då de uppvisar drag som inte stämmer överrens med Nikolajevas schema. Mysis visar även han på normbrytande sidor då han är svag, blyg, rädd och duktig, något som enligt schemat tolkas som typiskt kvinnligt.

- **Djupare mening:**

Boken är utgiven 2015 och är alltså skriven i nutid. Jag tycker att man kan ana det eftersom flickan Ebba framställs som en självständig och stark flicka medan Boris, som är en pojke framställs som mer mjuk, något som framkommer i (forskningen) som någonting som syns mer i nyare böcker. Dock framställs Ebba som omtänksam och omhändertagande också, så det förekommer både stereotypiska och normbrytande egenskaper och drag i historien. En av huvudpersonerna i boken är Mysis, som är ett djur. Enligt Nikolajeva kan valet av att ha just ett djur som huvudperson i en bok vara ett försök till att könsneutralisera en karaktär (2004:139). Däremot framkommer det i boken att Mysis är en pojke när Mysis nämns vid "han" så om tanken var att könsneutralisera denna karaktär i just den här boken är högst oklar.

5.6 Sammanställning av bokanalyserna

De böcker som jag har analyserat innehåller både stereotypa och normbrytande könsroller. Flickorna i böckerna påminner lite om varandra i sina stereotypa drag, då de alla har en känslös och omhändertagande sida. Deras normbrytande drag påminner också i stort sett om varandras då de oftast visar upp en självständig, aktiv, analyserande och olydig sida.

Pojkarna har även de både stereotypa och normbrytande drag i böckerna. Pojkarna beskrivs som aktiva och självständiga vilket är typiska "pojkgigt". Det som anses normbrytande är att de visar upp en lydig, självuppgivande och omtänksam sida. Flera forskare, inklusive Kåreland menar att pojkar ofta har en rädsla för att överskrida könsroller, då det till exempel är viktigt att som pojke vara tuff och hård för att få någon form av status (2005:27). Detta gäller inte pojkarna i dessa böcker. De har inga problem med att överskrida de stereotypa könsroller som finns. I alla fall inte när det gäller deras känslomässiga sida.

När det gäller de vuxna kvinnorna som förekommer i böckerna så är de mer stereotypa drag än normbrytande som förekommer. De flesta kvinnorna i mina utvalda böcker liknar i stora drag de kvinnliga karaktärerna som Kåreland analyserat i böckerna om Malla och Benny. Bennys mamma sysslar näst intill alltid med någon form av hemsyssla, bland annat illustreras hon som en städgalen kvinna och liknar den traditionella husmodern. Mallas mormor är väldigt mjuk och omhändertagande och nästan lite överbeskyddande (2005:47). Det är framför allt Mallas mormors personlighetsdrag som är mest förekommande bland de kvinnor som förekommer i mina analyserade böcker, då de flesta kvinnliga karaktärerna framstår som mjuka, omhändertagande och omtänksamma.

Männen i mina analyserade böcker överraskade mig däremot, då de flesta framstår som väldigt normbrytande. Det är ofta förekommande att de män som beskrivs kan liknas vid den "mjukisman" som Eilard beskrev under 70-talet och som fortsatte existera under 80-talet (Eilard 2008 s.416-419).

Eilard analyser av läseböckerna från 1962 till 2007 visar att det blir tydligt att de stereotypa bilderna av flickor och pojkar var fler under periodens början och mindre i periodens slut (Eilard 2008 s.416-419). Eilards undersökning pågår som sagt fram till 2007 och böckerna som jag har analyserat är alla tryckta år 2015. Det är, utifrån mina analyserade böcker, tydligt att

det fortsätter i den riktningen som Eilard kom fram till. Att de stereotypa bilderna blir färre och färre, men att det fortfarande förekommer en del stereotypa drag i böcker som är från år 2015. I mitt fall är det extra tydligt när det gäller de vuxna kvinnorna.

7. Intervjuer

Precis som jag beskriver i min metoddel så har jag valt att intervjua fyra elever i årskurs 3. Eftersom mitt syfte är att ta reda på vad eleverna är intresserade att läsa för böcker utifrån vilket kön de har så har jag valt att intervjua lika många flickor som pojkar för att få en rättvis och jämn fördelning, dvs två flickor och två pojkar. Dessa elever är utvalda genom en lottning som genomfördes av klassläraren. Jag kommer här nedan att presentera mina intervjuer, och jag kommer att göra det genom att presentera en elev i taget. Därefter kommer jag, under nästa rubrik, att göra en sammanställning av intervjuerna. Där kommer jag att jämföra och ställa alla elevers svar emot varandra för att se om det finns skillnader eller likheter i elevernas svar. För att få en bättre förståelse för elevernas svar här nedan så rekommenderar jag att man som läsare först läser igenom de intervjufrågor som jag har arbetat utifrån när jag genomförde intervjuerna. Dessa frågor finns att hitta i bilaga 2 "Intervjufrågor" och man hittar det i slutet av arbetet. Eleverna kommer till största del att få vara anonyma i mina intervjuer. Det enda man som läsare kommer att få veta om eleverna är hur gamla de är och vilket kön de har. Vilken ålder eleverna har framkommer redan i min metoddel men även också i denna del och eftersom alla intervjuade elever är lika gamla så har jag endast valt att döpa eleverna utifrån vilket kön de har. Alltså "flicka 1", "flicka 2", "pojke 1" och "pojke 2".

7.1 Flicka 1:

Kort presentation:

Flicka 1 beskriver sig själv som en person som älskar att läsa böcker och att hon brukar läsa mycket både hemma och i skolan.

Frågor om mina analyserade böcker utifrån bokomslag:

Efter att flicka 1 hade tittat på alla bokomslag så valde hon ut två böcker som hon sa att hon gärna skulle vilja läsa. De utvalda böckerna blev *Mandelhjärtat*, som handlar om Oscar som så gärna vill ha en hund och *Hej, HELLO!* som handlar om Siri som får besök av sina kusiner från USA. Anledningen till att hon valde just *Mandelhjärtat* var för att hon tyckte att den såg spännande ut. Hon sa även att hon tyckte att personen längst fram såg lite ledsen och utstött ut och att de andra två personerna bakom såg så glada ut, och därför ville hon veta hur det egentligen var. Om det var så som hon trodde och hur det då skulle gå för han som såg ledsen ut. Anledningen till att hon även valde boken *Hej, HELLO!* var för att hon tidigare hade läst böcker ur samma serie och dessa böcker hade hon tyckt varit bra och lite spännande. Förutom de böcker som flicka 1 valde ut som böcker som hon ansåg att hon skulle vilja läsa så fick hon även chans att välja ut en eller flera böcker som hon inte kände var så intressanta eller som hon inte ville läsa. Men hon tyckte att alla böcker verkade bra och kände inte att det var någon eller några böcker som hon inte skulle vilja läsa.

Frågor utifrån böckernas handling på baksidan:

Efter att jag läst på böckernas baksidor om vad böckerna handlade om så sa flicka 1 att hon fortfarande ville läsa alla, men att boken *Nelly Rapp och häxornas natt*, som handlar om Nelly och Valle som ska stoppa den elaka greven från att förvandla kvinnor till häxor, nu var den bok som hon nu helst av allt skulle vilja läsa. Anledningen var att hon tyckte att den lät mest spännande och hon gillade spännande böcker. Boken *Hej, Hello!* ansåg hon nu inte kändes lika spännande eftersom hon hade läst många av de tidigare böckerna ur den bokserien och den påminde om de andra böckerna.

Övriga frågor:

Här började jag med att fråga flicka 1 om hon hade någon favoritbok. Hon svarade att hon älskar en bok som heter *Hjälparbyrån – Fallet med sjömonstrets förbannelse*. Hon förklarar att denna bok handlar om en hjälparbyrå som hjälper väsen och att det finns två huvudpersoner i boken som är en flicka och en pojke. Anledningen till att hon tycker så mycket om den boken är för att hon tycker att den är spännande. Jag fortsätter därefter att fråga henne vad för böcker hon helst av allt läser och på den frågan svarar hon att hon helst av allt vill läsa fantasyböcker eller böcker om någonting som är baserat på verkligheten. Hon fortsätter att förklara att hon gillar böcker som är spännande och ibland även lite läskiga, och att det läskiga kan bli ännu mer läskigt om det sedan visar sig att det som står i boken faktiskt har hänt. Men ibland kan det även bli roligt. Hon gillar böcker där vad som helst kan hända, för det känns mest spännande då. Därefter frågade jag flicka 1 om det fanns någonting som hon inte gillade att läsa om, men på den frågan fick jag ett nej som svar. Hon förklarade att hon tror att alla böcker kan bli spännande om man bara ger de en chans.

Frågor utifrån genusperspektiv:

Flicka 1 ansåg att det enligt henne inte fanns några speciella pojk- och flickböcker utan att man kan tycka om alla böcker. Hon menade att det istället kunde handla om vad man gillar i övrigt och vad man har för intressen. Om man till exempel gillar att spela fotboll så kanske man vill läsa om fotboll eller om man gillar att pyssla så kanske man vill läsa pysselböcker. Därefter blev eleven tyst ett tag och sa därefter att hon kanske skulle kunna tänka sig att böcker som bara handlar om flickor kanske inte var så intressanta för pojkar att läsa och tvärtom.

7.2 Pojke 1:

Kort presentation:

Pojke 1 beskriver sig själv som en person som inte brukar läsa så jättemycket, men att han läser böcker i skolan ibland.

Frågor om mina analyserade böcker utifrån bokomslag:

När pojke 1 hade tittat på alla bokomslag så sa han att den bok som han absolut skulle vilja läsa först var *Nelly Rapp och häxornas natt*. Han tyckte att den såg väldigt spännande ut och att det var gubben på framsidan som såg lite konstig ut var det som gjorde den spännande. Han sa även att boken *En häxa sitter barnvakt*, som handlar om Danne som får besök av en riktig häxa som ska vara hans barnvakt tills hans mamma och pappa kommer hem igen, var en bok som han kanske skulle ha valt, men att han redan hade läst den och att det kanske var

”fusk” att välja den då. Han pekade därefter ut en bok som han sa att han inte skulle vilja läsa, det var boken *Mandelhjärtat*. Han förklarade att han inte tyckte att den såg så rolig ut och att bokens namn inte lät så roligt.

Frågor utifrån böckernas handling på baksidan:

Efter att jag läst om alla böcker och vad de handlade om så svarade eleven att han hade tänkt om lite. Han tyckte inte längre att boken *Nelly Rapp och häxornas natt* lät bäst, utan att den hamnade på andra plats. Den bok som han nu helst av allt skulle vilja läsa var *Mysis är sjuk*, som handlar om monsterhunden Mysis som blivit sjuk och måste gå till veterinären. Han berättade att han älskar djur och att han tycker om att läsa om djur. Han förklarade att han kom att tänka på sin katt som han har hemma när han såg bilden på djuret på framsidan och att han har varit hos veterinären förut och att han därför ville veta vad de i boken skulle få göra hos veterinären. Han fortsatte därefter med att berätta att boken *Hej, HELLO!* också var en bok som han nu skulle vilja läsa. Han tyckte att den verkade ha en spännande handling och att han skulle vilja veta hur den slutade. Boken *Mandelhjärtat* var han fortfarande inte så intresserad av att läsa. Han tyckte att den kändes tråkig.

Övriga frågor:

Pojke 1 berättade att han hade en favoritbok som heter *Jag är Zlatan*. Den handlar om Zlatan och hans uppväxt och hur han började att spela fotboll. Han förklarade att han tyckte att boken var spännande och att han hela tiden ville veta mer om Zlatan. Böcker han helst läser ska vara precis som *Jag är Zlatan*, alltså spännande. Men de får gärna vara äventyr också. Han kunde inte riktigt svara på vad för böcker han inte gillade att läsa eftersom han aldrig hade läst en dålig bok så det var svårt att veta då vad han inte ville läsa om.

Frågor utifrån genusperspektiv:

Pojke 1 trodde inte att det fanns några böcker som flickor var speciellt intresserade av att läsa. Han menade att flickor nog kan läsa om lite allt möjligt. Däremot trodde han att det fanns en sak som pojkar tyckte mer om att läsa om men som flickor inte ville läsa om, och det var krig. Han själv tyckte om att läsa om krig eftersom han ansåg att det var spännande att se hur man gjorde i krig och vilka planer man hade. Han funderade sedan ett tag på vilka böcker som skulle kunna passa både flickor och pojkar och kom till slut fram till att böcker som var spännande nog skulle passa för båda.

7.3 Pojke 2:

Kort presentation:

Pojke 2 beskriver sig själv som en person som ofta läser böcker både hemma och i skolan.

Frågor om mina analyserade böcker utifrån bokomslag:

Pojke 2 tyckte efter att ha tittat på alla bokomslag att boken *Mysis är sjuk* såg bäst ut och att den var en bok som han gärna skulle vilja läsa. Han sa att han tyckte att den såg både spännande och lite läskig ut eftersom pojken på framsidan såg lite konstig ut eftersom han hade märken i pannan. Den bok som pojke 2 valde ut som en bok han inte skulle vilja läsa var *En häxa sitter barnvakt*. Han tyckte att den såg lite tråkig ut och att den inte verkade så

spännande.

Frågor utifrån böckernas handling på baksidan:

Efter att pojke 2 hade fått höra vad alla böcker handlade om så sa han direkt att han ångrade sig med boken *En häxa sitter barnvakt*. Han förklarade att han inte längre tyckte att den verkade så tråkig som han tyckte innan att den såg ut att vara. Han tyckte istället att den lät spännande, speciellt när han hörde att de skulle ge sig ut på en flygtur. Istället valde han nu ut boken *Hej, HELLO!* som den bok han inte skulle vilja läsa. Han tyckte att den kändes lite tråkig men han kunde inte riktigt förklara vad det var som gjorde att det kändes så.

Övriga frågor:

Pojke 2 berättade att han hade en favoritbok som heter *Stoppa svarta madam*. Den handlade om fyra barn, fyra flickor och en pojke, som hittade ett spökhäus och innan det hade de lärt sig att kalla på svarta madam i en spegel. Den boken tyckte han var bra eftersom den handlade om så mycket olika saker. Till exempel förklarade han att den handlade om många känslor, som rädsla, glädje och en massa andra bra saker. När han sedan förklarade vad han helst av allt ville läsa om så förklarade han att han gillade fantasyböcker. Anledningen till det var att han gillade att kliva in i en annan värld och låtsas att man var en av huvudpersonerna i böckerna och få uppleva deras känslor som de känner i böckerna. Han kunde inte komma på någonting som han inte skulle vilja läsa om.

Frågor utifrån genusperspektiv:

Pojke 2 trodde inte att det fanns några böcker som var speciellt intressanta för flickor. Han menade att flickor nog kan vara intresserade av allt möjligt. Han förklarade att han inte visste riktigt eftersom han själv inte var en flicka och att det var lite svårt att försöka tänka ut nått. Han trodde däremot att pojkar gärna läste skräckböcker. Han menade att det är många i hans klass som brukar välja skräckböcker när de ska låna böcker i biblioteket och att han bara har sett en tjej som har lånat en skräckbok. Pojke 2 trodde att fantasyböcker kunde vara böcker som passade både flickor och pojkar eftersom båda säkert kan tycka om böcker som är spännande.

7.4 Flicka 2:

Kort presentation:

Flicka 2 beskriver sig själv som en person som älskar att läsa och att hon läser väldigt mycket. Hon förklarar att hon har läst ut alla böcker som hon har sin bokhylla hemma och att det är väldigt många böcker. Hon har till och med böcker på fler ställen hemma och dessa böcker har hon också läst ut.

Frågor om mina analyserade böcker utifrån bokomslag:

När flicka 2 hade tittat på alla bokomslag så berättade hon att de böcker som hon absolut skulle vilja läsa var *Nelly Rapp och häxornas natt*, *En häxa sitter barnvakt* och *Mysis är sjuk*. Hon förklarade att hon tyckte att dessa böcker verkade väldigt spännande och att hon älskade böcker som var lite läskiga. Böckerna *Mandelhjärtat* och *Hej, HELLO!* var ingenting som hon skulle vilja läsa. De såg inte tillräckligt läskiga ut. *Mandelhjärtat* såg tråkig ut och *Hej, HELLO!* såg lite för rolig ut.

Frågor utifrån böckernas handling på baksidan:

När jag läst handlingarna på böckernas baksida så står hon fast vid att böckerna *Nelly Rapp och häxornas natt* och *En häxa sitter barnvakt* är de böcker som hon skulle vilja läsa. Däremot så tycker hon inte längre att boken *Mysis är sjuk* verkar så spännande längre. Hon menar att framsidan ser läskig ut men att handlingen inte låter tillräckligt läskig ut för att hon ska gilla det. Boken *Mandelhjärtat* är dock en bok som hon nu skulle vilja läsa. Hon förklarar att handlingen lät lite spännande när hon hörde att huvudpersonens två kompisar började bete sig lite underligt, och att hon skulle vilja veta vad det är som händer. Samma sak förklarar hon gäller för boken *Hej, HELLO!* Den såg inte så spännande ut på framsidan men när jag läste handlingen så lät den helt plötsligt spännande. Hon ville veta hur det skulle gå för huvudpersonen när hon skulle bli tvungen att prata engelska.

Övriga frågor:

Flicka 2 förklarade att hon hade jättemånga böcker, flera miljoner, som hon tyckte jättebra om men att det var speciellt en bokserie som var hennes favorit. I den bokserien får man följa flickorna Clementina och Filippa i deras liv. Hon har 9 böcker och har läst ut dessa böcker ca 3 gånger. Böckerna handlar om flickorna Clementina och Filippa. De är lite speciella båda två och de får vara med om en hel del saker. Flicka 2 gillar dessa böcker eftersom hon anser att hon själv kan känna sig som huvudpersonerna ibland. Att det nästan är som att läsa om hennes egna liv. Flickan Filippa är modig och Clementina är tokig och rolig och flicka 2 säger att dessa två flickor tillsammans beskriver henne själv jättebra. Bra böcker ska enligt henne vara spännande och läskiga men de ska även vara lite som Clementinaböckerna, alltså lite som verkligheten. Hon hade egentligen inte något svar på vilka böcker som hon inte skulle vilja läsa, men tråkiga böcker som inte var spännande var inget för henne.

Frågor utifrån genusperspektiv:

Flicka 2 förklarar att hon inte tycker att det finns böcker som är bara för flickor. Hon menar att flickor kan läsa om många olika saker eftersom flickor kan vara väldigt olika. Hon fortsätter att förklara att vissa flickor till exempel gillar att leka med pojkar och att vissa flickor faktiskt till och med vill vara en pojke när man leker. Men sedan blir hon tyst ett tag och säger sedan att hon ändå tror att flickor kanske vill läsa mer om kärlek och fantasi. Om man är pojke tror flicka 2 att man vill läsa om krig och saker som har hänt för länge sedan, det har hon sett att många pojkar i hennes klass har läst om. Hon förklarar att pojkar liksom är så, att det ska vara häftigt och lite bomber och granater liksom. Flicka 2 menar dock att hon tror att det finns böcker som passar både flickor och pojkar, till exempel faktaböcker eller böcker som handlar om både flickor och pojkar.

7.5 Sammanställning av intervjuerna

Resultatet av den del av intervjun där eleverna fick välja böcker utifrån bokomslag var väldigt blandad. Det var ingen bok som inte blev vald som en bok som någon av eleverna skulle kunna tänka sig att läsa, men de böcker som blev valda som favorit av två elever (pojke 1 och flicka 2) var *Nelly Rapp och häxornas natt* och *Mysis är sjuk*. När det kom till de böcker som eleverna helst inte ville läsa så blev 3 av 5 böcker valda. Den bok som blev minst favoriserad av 2 elever (pojke 1 och flicka 2) var *Mandelhjärtat*. Efter att eleverna hade fått höra böckernas handling såg resultatet dock en aning annorlunda ut. *Nelly Rapp och häxornas*

natt var fortfarande en favorit hos två elever (flicka 1 och pojke 2), men även boken *En häxa sitter barnvakt* blev vald av 2 elever (pojke 2 och flicka 2). Den bok som eleverna minst av allt ville läsa efter att ha hört handlingen var *Hej, HELLO!*

Enligt Alvarsdotter väljer flickor oftast att läsa böcker där det finns kvinnliga huvudpersoner och pojkar väljer att läsa böcker som har manliga huvudpersoner (2001:71). Detta stämde inte överens med dessa elevers bokval. Böckerna *Nelly Rapp och häxornas natt* och *Mysis är sjuk* som blev vald av både flickor och pojkar som en favorit efter att ha studerat bokomslagen har en flicka och ett djur som huvudpersoner. Lars Brinks undersökning visar även på att det oftast är flickor som vill läsa om djur (2005:199-200), vilket inte heller stämmer här då denna bok valdes fram som en favorit även hos en pojke. Man skulle kunna säga att pojkarna i detta fallet visade en normbrytande sida i sina bokval då de valde böcker med både djur och flickor som huvudroll till sina favoriter. Resultatet efter att eleverna fått höra böckernas handling visar att pojkar har valt favoriter med både flickor och pojkar som huvudpersoner och flickor har även de valt favoriter med både flickor och pojkar som huvudpersoner.

När de det kommer till elevernas svar gällande deras egna bokval så kunde jag finna ett mönster. Alla elever föredrog böcker som var spännande och ibland även lite läskiga. Hälften av valen kan dock anses som aningen stereotypa val då en av två pojkar valde en bok med en manlig huvudperson och en av två flickor valde en bok med en kvinnlig huvudperson. De andra två valde favoritböcker med både flickor och pojkar som huvudpersoner. Dock skulle jag kunna tänka mig att det är lite som Lars Brink även skriver i sin undersökning, att då pojkar väljer böcker med flickor som huvudroller så beror det på vad för slags aktivitet som huvudpersonen utövar. Så länge det inte handlade om kärlek så tyckte pojkarna i Brinks undersökning att böckerna kunde vara av intresse trots att det fanns en flicka som huvudperson (2005:201-202). I detta fall så har böckerna en spännande handling och därför spelar det kanske ingen roll vilka kön som huvudpersonerna i böckerna har. Flickorna i Brinks undersökning var mer öppna och i sina val och la inte så stor vikt i vilket kön huvudpersonerna i böckerna hade (2005-201-202).

När jag kom till den sista delen av intervjun som var mer inriktad på frågor utifrån genusperspektivet så fick jag till en början många svar att eleverna inte ansåg att det fanns några speciella pojk- eller flickböcker. Men efter ett tag så kom det ändå fram till att det kanske ändå fanns saker som flickor hellre ville läsa om, som till exempel kärlek, medan pojkar kanske hellre läser om krig eller skräck. Det jag tyckte var väldigt intressant var att de två pojkarna inte kunde svara på om de ansåg att det fanns något typiskt flickigt, men att de kunde svara på vad de ansåg vara typiskt pojkigt. Flickorna däremot svarade båda på vad som kunde anses både flickigt och pojkigt. Det får mig att tänka på det Bodil Alvarsdotter nämnde, att flickor har en bättre bild och förståelse för en pojkes känslor och verklighet än vad en pojke har för en flickas verklighet och känslor (2001:71). Kanske är det därför som flickorna kan svara på vad de tror är typiskt pojkigt, medan pojkarna inte kan svara på vad som är typiskt flickigt.

8. Avslutande diskussion

Syftet med detta arbete var att ta reda på hur könsrollernas framställning i barnböcker ser ut och om de på något vis kan komma att påverka barnens val av böcker. Mina resultat speglar

såklart inte verkligheten i stort eftersom fem böcker är för få för att kunna representera all barnlitteratur, och fyra elever är för få för att kunna representera alla barn, deras åsikter och tankar kring barnböcker. Det ger dock ett bra underlag för att få fram syftet med mitt arbete, då det trots allt visar på vissa mönster som jag har fått fram genom mina bokanalyser och intervjuer.

Resultatet av bokanalyserna visar att det fortfarande existerar stereotypa könsroller i barnböcker, och att det är vissa stereotyper som kan ses tydligare och oftare förekommande än andra. Flickorna visar ofta en omhändertagande och känslig sida, medan pojkarna ofta visar en aktiv och självständig sida. Hos den vuxna kvinnan blir de stereotypa dragen väldigt tydliga då de nästan alltid framställs som väldigt mjuka och omhändertagande. Förutom de stereotypa dragen så förekommer även vissa normbrytande drag hos båda könen, och de är även här drag som kan ses tydligare och oftare förekommande än andra. Hos den vuxna mannen är det allra tydligast då han framställs likt den vuxna kvinnan, som mjuk och omtänksam. En så kallad "mjukisman". Flickornas normbrytande drag är en aktiv, självständig, olydig och analyserande sida, medan pojkarnas normbrytande drag är en lydig, omtänksam och självuppoffrande sida. Man skulle kunna säga att flickornas mest stereotypa drag syns som pojkarnas mest normbrytande drag och pojkarnas stereotypa drag syns som flickornas mest normbrytande drag.

Resultatet av intervjuerna visar att eleverna, både flickorna och pojkarna föredrar böcker som har en spännande handling och om det är en flicka eller en pojke som är huvudpersonen verkar spela mindre roll. Men när eleverna skulle berätta om de hade någon favoritbok så var det ändå en pojke och en flicka som valde huvudpersoner med samma kön som de själva, vilket kan tyda på att det som Bodil Alvarsdotter nämner i sitt examensarbete fortfarande stämmer till viss del. Alltså, att barn oftast och helst läser böcker som har huvudpersoner av samma kön som läsaren (2001:71). Jag anser ändå sammanfattningsvis att både flickorna och pojkarna var någorlunda jämlika i sina val av böcker och vad en bra bok ska handla om.

Avslutningsvis tycker jag att de böcker jag har analyserat visar sig vara tidstypiska och speglar den tid och samhälle som är rådande nu. Trots att de fortfarande visar på stereotypiska drag hos både pojkar och flickor så blir de normbrytande dragen allt fler och fler. Även resultatet av barnens svar på intervjuerna visar att de typiska stereotypa dragen inte var speciellt synliga utan att man som pojke eller flicka egentligen kan tycka om, och läsa om vad som helst. Utvecklingen tycks alltså gå i samma riktning som den tidigare forskningen visar och den föräldrade synen på flickor och pojkar verkar allt mer suddas ut. Kanske kan vi till slut nå en tid då de stereotypa bilderna inte existerar, utan att man som människa kan få besitta olika egenskaper och personligheter utan att behöva bli placerad i kategorier som "pojkelig" eller "flickig".

9. Referenslista

Ahlner Malmström, Elisabet (1991). *Är barns bilder språk?*. Stockholm: Carlsson

Alvarsdotter, Bodil (2002). *Barnbokens kön: genusaspekter i litteratur och hos aktörer på marknaden* = [Gender in childrens books] : [aspects of gender in literature and among agents on the market]. Examensarbete. Tillgänglig på internet: (Hämtad 2017-10-24)
<http://bada.hb.se/bitstream/2320/861/1/02-06.pdf>

Andræ, Marika (2005). Att vara två: romantik för flickor och pojkar i bokserien om Eva och Adam. *Modig och stark - eller ligga lågt : skönlitteratur och genus i skola och förskola*. Red. Kåreland & Lindh Munter. s. 253-282

Bokjuryn.se

<http://www.barnensbibliotek.se/Bokjury/tabid/783/Default.aspx>

Brink, Lars (2005). Välja bok: läspreferenser hos en grupp barn under år 1-3 och år 6. *Modig och stark - eller ligga lågt : skönlitteratur och genus i skola och förskola*. Red. Kåreland & Lindh Munter. s. 181-252

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2. [rev.] uppl. Malmö: Liber

Eilard, Angerd (2008). Modern, svensk och jämställd: om barn, familj och omvärld i grundskolans läseböcker 1962-2007. Diss. Lund : Lunds universitet, 2008
Tillgänglig på internet: (Hämtad 2017-10-24)
http://dSPACE.mah.se/bitstream/2043/5588/3/avhandling_eilard.pdf

Gemzøe, Lena (2014). *Feminism*. 2. [uppdaterade] uppl. Stockholm: Bilda

Kåreland, Lena (2013). *Barnboken i samhället*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Kåreland, Lena (2005). Frihet eller närhet: om Benny och Malla. *Modig och stark - eller ligga lågt : skönlitteratur och genus i skola och förskola*. s. 25-[52]

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 [Elektronisk resurs] : reviderad 2016. 3. kompletterade uppl. (2016). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2575>

Nationella sekretariatet för genusforskning. Publiceringsdatum: 31 mars 2016

<https://www.genus.se/kunskap-om-genus/om-kon-och-genus> (hämtad 2017-11-06)

Nationalencyklopedin, genus.

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/genus> (hämtad 2017-11-08)

Nationalencyklopedin, könsroll.

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/könsroll>(hämtad 2017-11-08)

Nationalencyklopedin, stereotyp.

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/stereotyp>(hämtad 2017-11-08)

Nikolajeva, Maria (2017). *Barnbokens byggklossar*. 3. [rev. och utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Nikolajeva, Maria (2004). *Bilderbokens pusselbitar*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Trost, Jan (2005). *Kvalitativa intervjuer*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur

Österlund, Maria (2005). *Förklädda flickor: könsöverskridning i 1980-talets svenska ungdomsroman*. Diss. Åbo : Åbo akademi, 2006

Tillgänglig på Internet: <http://bibbild.abo.fi/ediss/2005/OsterlundMaria.pdf>

Skönlitteratur:

Bross, Helena (2015). *Hej, hello!* [Elektronisk resurs]. Bonnier Carlsen

Lundberg Hahn, Kerstin (2015). *Mandelhjärtat* [Elektronisk resurs]. Rabén & Sjögren

Mortensen, Suzanne (2015). *En häxa sitter barnvakt* [Elektronisk resurs]. B Wahlströms

Widmark, Martin (2015). *Nelly Rapp och häxornas natt*. 1. uppl. Stockholm: Bonnier Carlsen

Wänblad, Mats (2015). *Mysis är sjuk*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Bilaga 1 - Missivbrev

Mittuniversitetet
MID SWEDEN UNIVERSITY

Hej!

Mitt namn är Sanna Backlund. Jag studerar till grundskolelärare på Mittuniversitetet i Sundsvall och nu är det dags för mig att skriva mitt första examensarbete.

Mitt arbete kommer att ha fokus på barnlitteratur och hur könsrollerna framställs i 5 utvalda böcker. Detta kommer jag att göra genom att analysera dessa böcker ur ett genusperspektiv. Jag kommer även att använda mig av intervjuer av barn i åldrarna som dessa böcker är inriktade mot för att försöka få en bild av vad som påverkar deras bokval. Jag kommer att ta med mig mina utvalda böcker och presentera dem för eleverna, därefter får eleverna berätta vilken/vilka böcker de helst skulle vilja läsa och vilken/vilka böcker de inte skulle vilja läsa och även motivera varför. På så vis hoppas jag få fram information om det finns några stereotypa eller normbrytande tecken på vad eleverna väljer att läsa. Denna information kommer jag sedan att analysera och sammanställa i resultatdelen av mitt arbete.

De böcker som jag kommer att presentera är:

1. *Mysis är sjuk* av Mats Wänblad
2. *Nelly Rapp och häxornas natt* av Martin Widmark
3. *Hej, Hello!* av
4. *En häxa sitter barnvakt* av Suzanne Mortensen
5. *Mandelhjärtat* av Kerstin Lundberg Hahn och Maria Nilsson Thore

- Jag kommer inte att presentera genusperspektivet vid intervjuerna, då det kan påverka elevernas svar. Däremot kommer jag att ställa några avslutande frågor utifrån genusperspektiv.
- Eleverna som deltar i studien kommer inte identifieras via namn, utan endast via kön.
- Deltagandet i studien är helt frivilligt.
- Eleven får avbryta intervjun under intervjuens gång.
- Materialet i studien kommer enbart användas till forskning och denna forskning kan man senare ta del av via portalen DiVa om man så vill.

För att utföra dessa intervjuer kommer jag att använda mig av ljudupptagning för att sedan transkribera innehållet. När sammanställningen av mina resultat är klara kommer jag att radera ljudupptagningen.

Har ni några funderingar kan ni kontakta mig på följande mailadress:

sannabacklund@live.se

Handledare:

Eva Nordlinder

eva.nordlinder@miun.se

Med vänliga hälsningar,

Sanna Backlund

Samtyckesformulär

JA, jag/vi tillåter att mitt/vart barn deltar i studien.

NEJ, jag/vi tillåter INTE att mitt/vart barn deltar i studien.

.....
Målsmans underskrift

.....
Barnets underskrift

Bilaga 2 - Intervjufrågor

Frågor om mina analyserade böcker utifrån bokomslag:

1. Vilken/vilka böcker skulle du helst av vilja läsa?
2. Vad är det som gör att du valt just denna/dessa?
3. Finns det någon/några bok/böcker som du inte skulle vilja läsa?
4. Vad är det som gör att du inte vill läsa den/dem?

Frågor utifrån böckernas handling på baksidan:

1. Finns det någon bok som du inte ville läsa tidigare men som du nu?
2. Vad beror det på i så fall?
3. Finns det någon bok som du vill läsa nu som du inte ville läsa tidigare?
4. Vad beror det på i så fall?

Övriga frågor:

1. Har du någon favoritbok?
2. Vad handlar den om?
3. Vad är bra med just den boken?
4. Vad läser du helst för böcker?
5. Vad är det som är bra med just dem böckerna?

Frågor utifrån genusperspektiv:

1. Vad tror du att en tjej helst vill läsa om?
2. Vad tror du att en kille helst vill läsa om?
3. Vad är det som får dig att tro det?
4. Finns det någon/några böcker som du tror skulle passa både tjejer och killar?
5. Vad är det som gör att de/dem skulle passa både killar och tjejer så bra?